

Diplomová práce

Diplomová práce

Bibliofilie a soubor grafických listů

BcA. Pavel Hora

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra designu
Studijní program Design
Studijní obor Ilustrace a grafický design
Specializace Ilustrace

Diplomová práce

Bibliofilie a soubor grafických listů

BcA. Pavel Hora

Vedoucí práce: Prof. akad. mal. Mikoláš Axmann
Katedra designu
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2020

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2020

.....

podpis autora

Obsah

Úvod – 6

Vztah obsahu a formy – 7

Text – 9

Ilustrace – 10

Technologické zpracování – 11

Závěr – 13

Resumé – 14

Bibliografie – 19

Seznam příloh – 20

Úvod

„Budoucnost podléhá bez výjimky zákonu příčiny a následku. Na budoucnosti proto nelze právě tak nic změnit jako na minulosti; i budoucnost je dána zákonem kauzality, je tedy už zde, jen ji ještě nevidíme a nemůžeme si na ni sáhnout.“ (Hermann Hesse)

Následující komentář k diplomové práci, kterou je bibliofilie a soubor grafických listů, je rozdělen do čtyř částí. V první objasňuje přístup k celkovému pojetí této autorské knihy. Druhá kapitola je věnována textové složce, třetí ilustraci – výběru grafické techniky. V poslední kapitole je rozepsán postup technologického zpracování tiskoviny s odkazy na vyobrazení v příloze.

Výběr tématu diplomové práce byl dán mým dlouhodobým zájmem o knihu. Pokusil jsem se o co nejvhodnější skloubení obsahu a formy nekonvenčním přístupem, vycházejícím z mé dlouholeté zkušenosti s její stavbou i technologickými možnostmi zpracování.

Vztah obsahu a formy

„Kniha je malý, ale celistvý smysluplný kosmos“ (Karel Dyrnka)

Prozaičtěji řečeno, kniha je tiskovina většího rozsahu s literárním a obrazovým obsahem, knihařsky zpracovaná do tvaru svazku a tvořící myšlenkový a výtvarný celek. Tradiční skladba knihy, počínaje patitulem a konče technickou tiráží, má své zákonitosti, dané jejím historickým vývojem, obsahem a způsobem předání jejího obsahu čtenáři. Technologické a výtvarné zpracování má přitom respektovat a vyjadřovat její obsah, charakter. Vzhledem k obsahu své autorské knihy, kterým je zmapování mysli a putování v čase a prostoru, jsem tradiční skladbu mírně pozměnil. Rovněž samostatné grafické listy jsou uspořádány v celek netradičním způsobem.

K vlastnímu tématu díla mě přivedlo mj. studium na této škole. Pomyslná mapa vysokoškolského vzdělání, tj. šestiletého studia, sestavená z jednotlivých částí – dílčích objevů a poznání –, se pomalu uzavírá, všechny oblasti se propojují a spojují v jeden celek. Ovšem s tím, že tento celek je součástí předchozího a následného, tj. součástí, dílem celku většího. Tuto neuzavřenost životního příběhu mířící k nedostižnému horizontu, návaznost a vzájemné propojení všeho se vším, jsem se pokusil svou prací vyjádřit.

Centrální body kruhů, vyzařující paprsky a šířící vlny všemi směry, spirálovitě míří do jednoho bodu na horizontu. Veškeré toto hemžení a vzájemné prolínání, zjevování a zanikání, tato emocionální hra tvarů odehrává se na chvějivém pozadí všude přítomné životní energie. To vše je pak usměrňováno a drženo pohromadě pevnou, geometrickou konstrukcí racionálního uvažování a jednání.

Za zmínku stojí i návaznost této práce na některé mé předchozí, vytvořené během studia a které jsou tomuto tématu blízké už pouhými svými názvy: např. Posuny v čase a prostoru, Vlna za vlnou, Během doby, Rozhovory, Mizení, Labyrint, Lúno a hrob aj. Samotná předloha pro tuto práci vychází z kresby Spirála, vytvořené v LS loňského roku. Ta byla pro potřeby této knihy – atlasu a mapy náležitě upravena a doplněna.

K zmapování určitého prostoru možno přistupovat dvěma způsoby:

1. zobrazovat a sledovat část po části, v detailu, s postupnou návazností předchozího a následného, s pomalým zjevováním a opětovným mizením
2. zobrazit přehledný celek, souhrn všech částí, s viditelnými vzájemnými spojitostmi.

Těmto dvěma přístupům odpovídají i běžné zeměpisné mapy a atlasy. Do své koncepce diplomové práce jsem zapojil oboje: „atlas“ v podobě knihy a soubor grafických listů v podobě rozložitelné „mapy“. Stěžejní částí obou částí díla je proto obraz. Krátký vstupní text a dva citáty knihu pouze uvádí.

Důležitou částí každé mapy rozložené na dílčí části jsou odkazy na jednotlivé strany, umožňující divákovi (čtenáři) orientaci v prostoru a vnímání návaznosti jednotlivých listů. Číslice jsou proto i zde nedílným a jediným textovým prvkem jednotlivých stran. Graficky navíc vytváří jakousi vnitřní síť, propojující celek všemi směry.

Na rozdíl od souvislého textu lze začít se sledováním prostoru na jakémkoli místě a postupovat v podstatě bez konce všemi směry, vracet se, mapu otáčet apod. Tento způsob návaznosti dal knize název „Všemi směry“ a přispěl rovněž k netradičnímu uspořádání jednotlivých stran a knižní vazbě. Svazek je rozevřen v polovině, kde čtenář najde vstupní dvoustranu. Dále je zcela na něm, jakým směrem se vydá. Může začít se svým putová-

ním na libovolném místě kterékoli strany nebo i knihu otočit hlavou dolů. Proto jsou stránkové číslice a odkazy na pokračování vždy na sudých stranách otočené o 180°.

Netradičním způsobem bylo řešeno i vyřazení stran na archu. Zatím co u standardního atlasu se předpokládá horizontální návaznost jednotlivých stran, jsou zde dvoulisty poskládány do jedné složky tak, že přepůlené obrazy vytváří překvapivá sousedství dvou odlišných polovin. Dochází tak k setkání pomyslné přítomnosti s minulostí či budoucností. Výjimku tvoří pouze vnitřní dvoulist každé složky, kde obraz na dvoustraně zůstal celistvý. Sem je však vkomponován další prvek – barevná plocha s inverzním zobrazením dvou pruhů, jakýchsi náznaků směrů cest, rozdělující obraz opět vedví.

Samostatné grafické listy mapy na sebe pochopitelně navazují. Stabilizace jejich umístění je dána podlepením plátnem. Odstupy jednotlivých listů tak vytváří pravidelnou síť horizontálních a vertikálních linií, jakousi mříž vzájemných vtaů, spojitostí dílčích částí. Toto podlepení rovněž umožňuje složení celé mapy o rozměru cca 2,4×1,6 m na formát knihy a jejich společné vložení do lepenkového pouzdra.

Černá barva etue, knižních desek a plátna má rovněž svůj význam. Symbolizuje barvu temnoty, ze které vše vychází a ve které nakonec vše mizí. Z této temnoty tak vychází veškeré světlo a barva vnitřního obsahu díla.

Text

„Není, není, není jiné povinnosti pro probudilé lidi než jedna jediná: hledat sám sebe, sám v sobě upevňovat, propátrávat svou vlastní cestu vpřed, lhostejno, kam povede. Právě povolání je pro každého jen jedno jediné: dostat se k sobě samému. Věcí každého je najít svůj vlastní osud, ne nějaký libovolný, a prožít ho v sobě, naprosto a nezločně.“ (Hermann Hesse)

Jak již bylo zmíněno, stěžejní částí mé práce je obraz. Aby byl ale čtenář obeznámen s myšlenkou a obsahem tohoto díla, uvedl jsem ji následujícím krátkým komentářem:

„Jsou mapy zemského povrchu pro náš život na něm a jsou mapy hvězdného nebe pro náš život pod ním. Tato kniha je mapou posunů v čase a prostoru, pomyslnou vnitřní mapou naší mysli. Je záznamem více či méně významných chvil a míst. Hlavní přímé směry křížují různé odbočky, zkratky i slepé uličky. Temná místa vnitřního nepokoje a napětí střídá prosvětlený prostor klidu a harmonie. Místa viděná v různém světle, kontrastu, sytosti a barevnosti.

Stavba této knihy nabízí dvojí pohled na vnímání daného prostoru: počínaje středem je možné listovat vlevo či vpravo, při poslední straně knihu otočit a pokračovat v cestě směrem opačným. Změna kompozice a jiný sled stran ukáže nám již známá místa v odlišném pohledu. Uspořádání listů navíc přináší nečekaná sousedství zdánlivě si sobě cizích dvou stran; je to však týž jeden svět – každá strana je součástí všech dalších stran v síti vzájemných vztahů. Tato setkání lze přijmout i zavrhnout, střet obejít či naopak v něm nalézt spojitosti a vazby.

Můžeme ale také putovat celým atlasem naprosto libovolným směrem, pomocí číselných odkazů plynule pokračovat na jednotlivých navazujících stranách, případně se i vracet a nalézat cesty jiné.

Daný vymezený prostor, nahlížený takto z blízka a postupně, vnímáme v nejjemnějších detailech a s překvapivými návaznostmi. Postrádáme tu však vztah k celku, veškeré dané souvislosti, přehlednou návaznost předchozího s následným. To nám ale nabízí mapa, poskládaná z jednotlivých dvoustran. Nahlížená s patřičným odstupem, propojená a držaná pohromadě tenkou, ale pevnou sítí linií.

Celý obraz této mapy je neuzavřený. Vcházíme do něj z vnějšku, z již prožitého, a spirálovitě míříme k horizontu, tj. na samou hranici nedostižnosti. Tento bod, vzdalující se nám touž rychlostí, s jakou se k němu přibližujeme, budiž naším cílem.“

Titul „Všemi směry“ byl graficky řešen tak, aby byl čitelný v obou směrech prohlížení knihy. Využil jsem stejné délky obou slov, otočil je hlavou k sobě a postavil na formát kolmo, souběžně se hřbetem. Umístěním těchto slov na obě poloviny dvoulistu jsem chtěl naznačit nejen relativitu začátku a konce, ale i vzájemného vztahu obou polovin. Na etui pak tato slova dělí jedna z jejích hran. Zároveň zde text jasně poukazuje na vrchní (přední) část svazku.

Pro navození charakteru obsahu tohoto díla a pro možné zamýšlení se nad smyslem hledání cest jsem knihu dále uvedl v obou směrech otáčení dvěma citáty: od Hermanna Hesseho a Friedricha Nietzscheho.

Součástí obrazu atlasu jsou pak už jen výše zmíněné stránkové číslice a číselné odkazy, které pochopitelně u celkového zobrazení mapy byly vypuštěny, protože by tam postrádaly účel a smysl.

Kniha pochopitelně nepostrádá tiráž s uvedením základních technických údajů a čísla daného výtisku.

Ilustrace

„Lidská bytost je součástí celku, který nazýváme „vesmír“, součástí ohraničená v čase a prostoru. Prožívá sebe sama, své myšlenky a pocity, jako něco odděleného od zbytku – je to druh optického klamu vlastního vědomí. Tento klam pro nás představuje jakési vězení, omezuje nás na naše vlastní touhy a vztah k několika nejbližším osobám. Naším úkolem musí být osvobodit se z tohoto vězení tím, že rozšíříme okruh svého soucitu tak, aby zahrnul všechna živá stvoření a přírodu v celé její kráse.“ (Albert Einstein)

Při realizaci ilustrací pro knihu jsem se chtěl vyhnout jejich reprodukci a tím i digitálnímu tisku. Zamítl jsem proto techniku suché jehly kombinovanou s tiskem z výšky, ve které jsem provedl jen několik zkoušek. Oboustranný originální tisk tak rozsáhlého ilustračního díla tištěného v nákladu pěti kusů by byl příliš náročný jak časově, tak i technologickým zpracováním. Reprodukce a digitální tisk by tak byl jediným schůdným řešením. Zaměřil jsem se proto na tradiční řemeslnou reprodukční techniku – tisk z výšky, konkrétně na barevný linoryt vyřezávaný a tištěný z jedné matrice v kombinaci s linořezem.

Pro barevný linoryt, kterým jsem hodlal zobrazit jemné chvění, vlnění, proudění, jiskření, vibrace a podobné jevy, jsem pořídil plastovou podlahovou krytinu s nepravidelnou jemnou strukturou. Postupně jsem z jedné matrice vytiskl pět barev: růžovou, světle modrou, blankytně modrou, tmavou modročernou a béžovou.

Zvolená barevnost vycházela z kresebné předlohy. Převládající světlá modrá měla vyjadřovat spolu s bílým podkladem potiskovaného papíru uvolněnou lehkost víření vzdušných či vodních proudů, tmavá modročerná pak temnotu hlubin a koncentraci přírodních sil. V kontrastu s touto barevností měly tóny oranžové a béžové charakterizovat životem a energií pulzující rozhodnost a pevnost racionálního smýšlení. Konstrukce v této barevnosti, vymezující spirálovité rozvržení prostoru, vyžadovala kromě kontrastní barevnosti i odlišný charakter tisku. Zvolil jsem proto linořez z pásů hladkého lina.

Stejný druh materiálu jsem na závěr použil pro přetisk středových stran osmi složek knihy, u mapy pak vybraných stran v půdorysu křížujících se diagonál, dvou protínajících se cest. Tyto plochy obsahují vždy dva vybrané, z hmoty lina vyříznuté pruhy, náznaky dvou různých směrů. Jejich otáčivý posun po 10° odkazuje na rafičky hodin, tj. posun v čase. Zatímco v knize jednotlivé barvy mění světelnou atmosféru v daném čase a prostoru, naznačují určitou náladu a momentální rozpoložení, u mapy celku, zasazené spolu s dalšími listy do sítě černých linií, připomínají spíš chrámovou vitráž.

Technologické zpracování

„Věda má pozitivní toliko předmět, jež vyšetřuje a definuje, vědecký výklad a důkaz jsou vždy relativní. V umění naopak je pozitivní toliko způsob užití realizačních prostředků a způsob podání. Tento způsob je vždy definitivní, pozitivně zjistitelný, předmět sám je však relativní. Ale způsob podání i předmět jsou navzájem nerozlučně spojeny.“ (František Kupka)

Návaznost kresby mapy na jednotlivých grafických listech vyžadovala přesnou kresebnou předlohu. Podkladem pro celý obraz byla velkoformátová kresba z předchozího semestru (obr. 1), složená z šestnácti archů formátu cca 60×80 cm. Pro potřebu knihy jsem nafocené listy zmenšil zhruba na čtvrtinu a otočil o 90°. Každý list kresby tak vytvořil podklad pro jednu dvoustranu knihy. Zmenšené reprodukce posloužily k vytvoření náhledu celku (obr. 2) a první makety (obr. 3), později pak k zrcadlovému převrácení pro přenos základních tahů na lino a rytí. Při tisku byly vodítkem k uspořádání jednotlivých složek.

Než jsem se pustil do práce na všech 64 linech, zhotovil jsem si už během letního semestru několik zkušebních tisků. Napřed jsem zpracoval motiv v technice suché jehly (obr. 4), po volbě techniky tisku z výšky pak linoryt s linořezem ve dvou barevných variantách (obr. 5). Vyřešil jsem zároveň i volbu vhodného materiálu pro matici a druh papíru. Původně zamýšlený šablonový tisk barevných ploch jsem nahradil rovněž linořezem.

Zvolil jsem velikost formátu knihy 143×200 mm. Rozměr grafických dvoulistů v knize i listů samostatných byl tudíž i s 5mm spadávkou na všechny strany 296×210 mm. Tento formát odpovídal technologickým možnostem tisku na nátiskovém stroji FAG v knihtiskové dílně VOŠG a SPŠG, který umožňoval přesný soutisk všech barev. Na jeden tiskový arch formátu B2 se zde vešly čtyři dvoustrany. Během příprav sice došlo ke změně stroje, změnil se však tím pouze formát tiskového archu na poloviční velikost, tj. formát B3, se dvěma dvoustranami (obr. 6).

Souběžně s prací na ilustracích jsem sepisoval texty, vymýšlel titul, navrhoval grafickou úpravu, vybíral vhodný typ písma, hledal vhodné materiály (lepenku, papír, plátno, apod.) a vše v průběhu několika měsíců konzultoval s vedoucím diplomové práce.

Po rozhodnutí, že ilustrace bude tvořit barevný linoryt rytý a tištěný z jedné matrice, jsem pomocí zrcadlově obrácených kopií a kopíráku přenesl kresbu na jednotlivá lina (obr. 7). Naznačil jsem si na nich i pětimilimetrovou spadávku a snažil se kresbu přenést tak, aby na sebe navazovala ve všech směrech. Poté jsem její obrysy určené pro jednotlivé barvy předryl ostrým hrotem šídla (obr. 8).

Potiskovaným materiálem byl stosedmdesátigramový papír Excudit. Potřebný náklad jsem rozdělil na dvě části: archy určené pro knihu s oboustranným potiskem a archy určené pro volné grafické listy mapy, tištěné pouze po jedné straně. U knih jsem předpokládal pokažení cca tří kusů (nejen při tisku lina a liter, ale i během knihažského zpracování), vytiskl jsem ji proto v nákladu osmi kusů. U mapy jsem stanovil přídávky pouze na dva kusy. Archy papíru formátu B3 jsem označil patřičnými stránkovými číslicemi, abych se vyvaroval případného omylu především při jejich oboustranném potisku.

Při tisku celých ploch první, růžovou barvou byl tlak na lino na některých místech pomocí spodní přípravy zesílen. Získal jsem tak různé stupně sytosti v zabarvení s celkem plynulými přechody (obr. 9).

Nevýhoda techniky vícebarevného tisku z jedné matrice spočívá v rytí lina pro další barvy přímo ve stroji, aby bylo docíleno přesného soutisku. Nemohl jsem proto lino nalepené oboustrannou lepicí páskou na ocelové podložky sejmut a rytinu provádět doma. Rovněž jsem nemohl danou barvou vytisknout všechna lina celé

knihy najednou, ale pouze ony dva dvoulisty na archu. Tisk proto vyžadoval časté mytí stroje a tím i větší spotřebu barvy.

Odryl jsem proto po vytištění první barvy přímo ve stroji patřičná předrytá místa, předřezal pruhy určené pro záměnu lin a vytiskl barvu druhou – světle modrou (obr. 10–11). Obdobně jsem pokračoval dál v odrývání a tisku blankytně modrou a tmavou modročernou (obr. 12–13). Následovalo vyjmutí pruhu strukturního lina a dosazení pruhu lina hladkého na uvolněné místo a tisk oranžovou barvou (obr. 14). Zbývající části lina jsem odkládal stranou. Po vytištění této barvy jsem hladké lino opět zaměnil za strukturní, doryl na něm patřičná místa a dokončil tisk barvou béžovou (obr. 15–16). Z časových důvodů jsem nemohl čekat na zaschnutí jednotlivých barev a potiskl jsem proto arch všemi barvami najednou během jediného dne.

Po zaschnutí byly středové dvoulisty knihy a jiné dvoulisty mapy přetištěny různě barevnými plochami z hladkého lina. Kompozici otáčejících se pruhů jsem si připravil v počítači a na lina přenesl opět pomocí kopírky. Barvy jsem namíchal transparentní, aby přetisk zakryl podklad přiměřeně silně a vytvořil s ním další jemné odstíny barev (obr. 17–19).

Následoval dotisk stránkových číslic a číselných odkazů z kovových liter (obr. 20–21). Použil jsem groteskové písmo Universal, které svou kresbou ladí s ilustrací a je ho v písmovkách knihtiskové dílny dostatečné množství v potřebných velikostech a řezech. Velikost 12 bodů (u stránkových číslic v tučném duktu) mi připadala dostatečně čitelná a přitom nenarušovala vnímání obrazu. Pouze vyšel-li tisk do tmavých partií, číslice se lehce znečitelnila.

Stejným typem i stupněm písma byl z liter vysazen i úvodní text, citáty a z desetibodové velikosti tiráž. Text byl vytištěn na dva dvoulisty lehce průhledného sain papíru. Tím jsem výrazně odlišil tyto strany od hlavní, obrazové části knihy (obr. 23–24).

Desky ze slabé, pětisetgramové černé lepenky má kniha dvoje: vnější, které jsou řešeny jako dvoulisty slepené po sešití knižního bloku k sobě, a vnitřní, které s textovými stranami tvoří středovou složku knihy. Na oboje byl bílou barvou vytištěn hlavní titul z písma Universal tučného duktu ve velikosti 48 bodů. Silnější, sedmisetgramová lepenka s obdobným potiskem byla použita i na desky a etui.

Z jednoho kusu nákladu jsem svázal druhou maketu, abych se přesvědčil o návaznosti kreseb jednotlivých listů a dotisku liter, ořezu, spadávce apod. Ujasnil jsem si rovněž způsob vazby – šití (obr. 22).

Dvoulisty oříznuté na hrubý formát, složené na polovinu a vložené do sebe po čtyřech listech byly po snesení sešity spolu s přední a zadní vnější obálkou a se středovou složkou (tj. vnitřní obálkou a textovými stranami). Pro šití byla použita černá rezná nit, která svou barvou nejméně narušovala obraz ilustrací a vhodně doplňovala černou lepenku obálky. Po slepení dvoulistů vnějších desek k sobě a po přelepení otevřeného hřbetu disperzním lepidlem byly knihy oříznuty na čistý formát (obr. 25–26).

Pro etui byla rovněž zhotovena knihařská maketa. Lepenka byla silnější, lom v některých případech přes vlákno, musel jsem proto při ohybu dávat pozor, aby se materiál nezlomil a nepopraskal. Rýhování pomocí kostky bylo na vnitřních stranách zbroušeno brusným papírem na tloušťku umožňující ohyb (pokus s navlhčením hran a tím změkčením lepenky nevyšel). Ještě před ohybem byl zhotoven kromě potisku půlkruhový výsek ve středu výšky pouzdra pro snazší uchopení a vyjmutí desek s knihou a mapou. Desky pro uložení knihy a mapy byly označeny titulkem ve velikosti 14 bodů pouze na hřbetu (obr. 27–31).

Listy mapy jsem hodlal nalepit na tenké bavlněné plátno. Požadovanou šíři plátna 160 cm o délce 12 m jsem si objednal u firmy By Luci v Nových Hradech (pražské prodejny nabízeli pouze šíři 140 cm). Plátno jsem nařezal, daný díl vypnul a horní hranou nalepil na desku pomocí oboustranně lepicí pásky. Jednotlivé listy byly nalepeny v plné ploše lepidlem Kores, v pruzích, s odstupem 16 bodů (za pomoci písmových výplňků). Přebytečné okraje plátna jsem po zaschnutí listů odřízl a proti otřepání řeznou hranu lehce přetřel lepidlem (obr. 32). Po harmonikovém složení získala mapa přibližně stejný rozměr jako rozevřená kniha (obr. 33–34). Oboje tiskoviny byly v této podobě vloženy do desek a vsunuty do etue (obr. 35).

Závěr

*„Ty máš svou cestu. Já mám svou cestu. Zatímco správná, bezchybná a jediná cesta neexistuje.“
(Friedrich Nietzsche)*

Na základě získaných znalostí a zkušeností v oblasti grafické, typografické a knihařské tvorby, technologického zpracování publikace a díky konzultacím s vedoucím diplomové práce Prof. akad. mal. Mikolášem Axmannem jsem vytvořil tuto autorskou knihu. Snad se mi podařilo na předchozích stranách této zprávy objasnit výběr tématu své diplomové práce a jeho zpracování, vyjádřit své pojetí sepjetí obsahu a formy, celý postup práce stručně vysvětlit a náležitě dokumentovat fotografiemi.

Děkuji všem, kteří mi dané poznání v průběhu mého studia na FDU LS postupně předávali a umožnili mi jít dál svou vlastní cestou.

Resumé

Relationship between content and form

More prosaically speaking, a book is a publication of a larger scope with literary and pictorial content, book-binding into the shape of a volume and forming a thought and artistic whole. The traditional composition of a book, starting with the title and ending with the technical imprint, has its laws, given its historical development, content and the way in which its content is conveyed to the reader. Technological and artistic processing should respect and express its content, character. Due to the content of my author's book, which is mapping the mind and wandering in time and space, I slightly changed the traditional composition. Also the separate graphic sheets are arranged as a whole in a non-traditional way.

Among other things, studying at this school led me to the topic of my work. The imaginary map of higher education, ie six-year study, composed of individual parts - partial discoveries and knowledge - is slowly closing, all areas are interconnected and combined into one whole. However, with the proviso that this whole is a part of the previous and the following, ie a part, the work of a larger whole. I tried to express this openness of my life story towards an unattainable horizon, continuity and interconnection of everything with everything.

The central points of the circles, emitting rays and propagating waves in all directions, spiral to one point on the horizon. All this swarming and intertwining, revelation and extinction, this emotional play of shapes takes place against the vibrant background of the ubiquitous life energy. All this is then directed and held together by a solid, geometric construction of rational thought and action.

It is also worth mentioning the connection of this work to some of my previous ones, created during the study and which are close to this topic by their names: eg Shifts in time and space, Wave after wave, During time, Conversations, Disappearance, Labyrinth, Womb and grave etc. The original for this work itself is based on the drawing Spiral, created in LS last year. It was duly modified and supplemented for the needs of this book - atlas and map.

There are two ways to map a specific space:

1. display and watch part by part, in detail, with a gradual continuity of the previous and subsequent, with a slow revelation and re-disappearance
2. display a clear whole, a summary of all parts, with visible interconnections.

Ordinary geographical maps and atlases also correspond to these two approaches. I included both in my conception of the diploma thesis: an „atlas“ in the form of a book and a set of graphic sheets in the form of a decomposable „map“. The central part of both parts of the work is therefore the painting. The short introductory text and two quotes only feature the book.

An important part of each map divided into sub-parts are links to individual pages, enabling the viewer's (reader's) orientation in space and perception of the continuity of individual sheets. Digits are therefore also an integral and only textual element of individual pages. In addition, graphically it creates a kind of internal network, connecting the whole in all directions.

Unlike a continuous text, you can start observing the space in any place and proceed essentially endlessly in all directions, return, rotate the map, etc. . The volume is opened in the middle, where the reader finds the entrance double page. Furthermore, it is entirely up to him which direction he will go. He can start his journey anywhere on any page or even turn the book upside down. Therefore, page numbers and continuation links are always rotated 180° on even pages.

The elimination of pages on the sheet was also solved in a non-traditional way. While the standard atlas assumes a horizontal continuity of the individual pages, the two sheets are folded into one folder so that the halved images create surprising neighborhoods of two different halves. Thus, the imaginary present meets the past or the future. The only exception is the inner double sheet of each folder, where the image on both sides has remained intact. However, another element is incorporated here - a colored surface with an inverse display of two stripes, some indications of the directions of the paths, dividing the image again.

The separate graphic sheets of the map follow each other, of course. Stabilization of their location is given by gluing with a canvas. The distances of the individual leaves thus create a regular network of horizontal and vertical lines, a kind of grid of mutual relations, continuity of partial parts. This gluing also allows the composition of the entire map measuring approximately 2.4 × 1.6 m in book format and their joint insertion into a cardboard case.

The black color of the case, book covers and canvas is also important. It symbolizes the color of darkness, from which everything comes and in which everything eventually disappears. From this darkness comes all the light and color of the inner content of the work.

Text

As already mentioned, the central part of my work is painting. However, in order to acquaint the reader with the idea and content of this work, I introduced it with the following short comment:

„There are maps of the earth's surface for our life on it, and there are maps of the starry sky for our life below it. This book is a map of shifts in time and space, an imaginary inner map of our minds. It is a record of more or less significant moments and places. The main direct directions cross various branches, abbreviations and dead ends. The dark places of inner unrest and tension alternate with a lighted space of peace and harmony. Places seen in different light, contrast, saturation and color.

The construction of this book offers a double view of the perception of a given space: starting with the center, it is possible to scroll left or right, turn the book on the last page and continue in the opposite direction. Changing the composition and a different sequence of pages will show us already known places in a different perspective. Moreover, the arrangement of the leaves brings unexpected neighborhoods of seemingly foreign two parties; however, it is the same one world - each party is part of all the other parties in the network of mutual relations. These meetings can be accepted and rejected, the conflict can be circumvented or, on the contrary, connections and ties can be found in it.

However, we can also travel through the entire atlas in absolutely any direction, continue to flow smoothly on individual consecutive pages with the help of numerical links, or even return and find other ways.

We perceive the given defined space, viewed in this way from close and gradually, in the finest details and with surprising connections. However, we lack a relationship to the whole, all given contexts, a clear connection between the previous and the next. But this is offered by the map, composed of individual sides. Viewed at an appropriate distance, connected and held together by a thin but firm network of lines.

The whole image of this map is unclosed. We enter it from the outside, from the experience we have already experienced, and we are spiraling towards the horizon, ie on the very border of unattainability. This point, moving away from us at the same speed with which we approach it, be our goal. „

The title „In all directions“ was graphically designed to be readable in both directions of viewing the book. I used the same length of both words, turned them upside down and placed the format vertically, parallel to

the back. By placing these words on both halves of the double leaf, I wanted to indicate not only the relativity of the beginning and the end, but also the mutual relationship of the two halves. On the case, these words are divided by one of its edges. At the same time, the text clearly points to the upper (front) part of the volume.

In order to evoke the character of the content of this work and for a possible reflection on the meaning of the search for ways, I further presented the book in both directions of rotation with two quotations: from Hermann Hesse and Friedrich Nietzsche.

The image of the atlas then includes only the above-mentioned page numbers and numerical links, which were of course omitted from the overall map view, because they would lack purpose and meaning there.

Of course, the book does not lack an imprint with the basic technical data and the number of the given copy.

Illustration

When realizing illustrations for the book, I wanted to avoid their reproduction and thus digital printing. I therefore rejected the drypoint technique combined with high-altitude printing, in which I performed only a few tests. Double-sided original printing of such an extensive illustration work printed in a volume of five pieces would be too demanding both in terms of time and technological processing. Reproduction and digital printing would thus be the only viable solution. Therefore, I focused on the traditional craft reproduction technique - printing from above, specifically on a color linocut carved and printed from a single matrix in combination with a linocutter.

For the color linocut, which I intended to show fine vibrations, ripples, currents, sparks, vibrations and similar phenomena, I bought a plastic floor covering with an irregular fine structure. I gradually printed five colors from one matrix: pink, light blue, azure blue, dark blue-black and beige.

The chosen color scheme was based on a drawing template. The predominant light blue was to express, together with the white background of the printed paper, the relaxed lightness of the swirling of air or water currents, while the dark blue was to express the darkness of the depths and the concentration of natural forces. In contrast to this color, the tones of orange and beige were to be characterized by life and energy pulsating determination and strength of rational thinking. The construction in this color, defining the spiral layout of the space, required, in addition to contrasting color, a different character of the print. That's why I chose a linocut from the strips of smooth linoleum.

In the end, I used the same type of material to overprint the central pages of the eight components of the book, and for the map, the selected pages in the floor plan of intersecting diagonals, two intersecting paths. These surfaces always contain two selected stripes, cut out of the line, indications of two different directions. Their rotational shift of 10° refers to the clock hands, ie the shift in time. While in the book the individual colors change the light atmosphere in a given time and space, they indicate a certain mood and momentary mood, in the map of the whole, set together with other leaves in a network of black lines, they rather resemble church stained glass.

Technological processing

The continuity of the map drawing on the individual graphic sheets required an exact drawing template. The basis for the whole painting was a large-format drawing from the previous semester (Fig. 1), composed of sixteen sheets of approximately 60×80 cm. For the purpose of the book, I reduced the photographed sheets to about a quarter and turned them 90° . Each sheet of the drawing thus created the basis for one double page of the book. The reduced reproductions were used to create a preview of the whole (Fig. 2) and the first model (Fig. 3), later to mirror the transfer for the transfer of basic strokes to lino and engraving. When printed, they were a guide to arranging the individual components.

Before I started working on all 64 lines, I made several test prints during the summer semester. First, I worked on a motif in the drypoint technique (Fig. 4), after choosing the technique of printing from above, then a linocut with a linocut in two color variants (Fig. 5). I also decided on the choice of a suitable material for the matrix and the type of paper. I also replaced the originally intended stencil printing of colored surfaces with a linocutter.

I chose the size of the book format 143 × 200 mm. The size of the graphic double sheets in the book and the separate sheets was therefore, even with a 5 mm drop on all sides, 296 × 210 mm. This format corresponded to the technological possibilities of printing on the FAG proofing machine in the VOŠG and SPŠG letterpress workshops, which enabled accurate registration of all colors. Four B2 pages fit on one B2 format print sheet. During the preparations, the machine was changed, but only the format of the print sheet was changed to half the size, ie the B3 format, with two double-sided (Fig. 6).

Simultaneously with working on illustrations, I wrote texts, invented a title, designed a graphic design, selected a suitable font, looked for suitable materials (cardboard, paper, canvas, etc.) and consulted with the supervisor of the diploma thesis within a few months.

After deciding that the illustration would be a color linocut engraved and printed from a single matrix, I used mirror-inverted copies and a copier to transfer the drawing to the individual lines (Fig. 7). I also marked a five-millimeter drop on them and tried to transfer the drawing so that it would follow each other in all directions. Then I pre-painted its contours intended for individual colors with a sharp point of an awl (Fig. 8).

The printed material was one hundred and seventy gram Excudit paper. I divided the necessary load into two parts: sheets intended for a book with double-sided printing and sheets intended for free graphic sheets of the map, printed on one side only. For books, I assumed the damage of about three pieces (not only when printing linoleum and letters, but also during bookbinding), so I printed it in a load of eight pieces. For the map, I set the additions to only two pieces. I marked the sheets of B3 paper with the appropriate page numbers in order to avoid possible mistakes, especially when printing them on both sides.

When printing entire areas with the first, pink color, the pressure on the lino was strengthened in some places by means of bottom preparation. I thus obtained different degrees of saturation in color with quite smooth transitions (Fig. 9).

The disadvantage of the multi-color multi-color printing technique is the engraving of a line for other colors directly in the machine in order to achieve precise registration. Therefore, I could not remove the lino glued with double-sided adhesive tape on steel pads and perform the engraving at home. I also couldn't print all the lines of the whole book at once with a given color, but only the two double sheets on a sheet. Printing therefore required frequent washing of the machine and thus greater consumption of ink.

Therefore, after printing the first color, I uncovered the appropriate pre-painted areas directly in the machine, pre-cut the strips intended for the exchange of lines and printed the second color - light blue (Fig. 10–11). Similarly, I continued to pluck and print azure blue and dark blue-black (Figs. 12-13). This was followed by removing the strip of structural line and fitting the strip of smooth line to the free space and printing in orange (Fig. 14). I set aside the rest of the line. After printing this color, I again exchanged the smooth lino for a structural one, dug the appropriate places on it and finished the print with beige color (Fig. 15–16). Due to time constraints, I couldn't wait for the individual colors to dry, so I printed the sheet with all the colors at once in a single day.

After drying, the central double sheets of the book and other double sheets of the map were overprinted with different colored areas of smooth linoleum. I prepared the composition of the rotating stripes on a computer and transferred it to the lines again using a copier. I mixed the colors transparently so that the overprint covered the background reasonably thickly and created other subtle shades of color with it (Figs. 17–19).

This was followed by reprinting of page numbers and numerical references from metal letters (Figs. 20-21). I used the grotesque Universal font, which matches the illustration with its drawing and there is a sufficient number of it in the letters of the book printing workshop in the required sizes and cuts. The size of 12 points (for page numbers in bold duct) seemed to me sufficiently legible and at the same time did not disturb the perception of the image. Only when the print came out in dark areas did the digit get slightly dirty.

The introductory text, quotations and a ten-point imprint were inserted from the letters in the same type and degree of writing. The text was printed on two double sheets of slightly transparent sain paper. Thus, I significantly distinguished these pages from the main, pictorial part of the book (Figs. 23–24).

The book has two sheets of thin, five-gram black cardboard: the outer ones, which are designed as two sheets glued together after the book block has been sewn together, and the inner ones, which with the text pages form the central component of the book. Both were printed in white on the main title from the Universal bold duct font in the size of 48 points. Thicker, seven-gram cardboard with a similar print was also used on the boards and case.

I tied a second model from one piece of cargo to make sure of the continuity of drawings of individual sheets and reprinting of letters, cutting, dropping, etc. I also clarified the method of binding - sewing (Fig. 22).

The two sheets, cut to a rough format, folded in half and stacked on top of four sheets, were stapled together after binding and together with the front and back outer covers and the center folder (i.e., the inner cover and the text pages). Black gray thread was used for sewing, which with its color least disturbed the image of the illustrations and suitably complemented the black cardboard of the envelope. After gluing the two sheets of outer plates together and gluing the open spine with dispersion glue, the books were cut to a clean format (Fig. 25-26).

A book model was also made for the case. The cardboard was thicker, breaking in some cases through the fiber, so I had to be careful when bending so that the material did not break and crack. The creasing with the help of the cube was sanded on the inner sides with sandpaper to a thickness that allows bending (an attempt to wet the edges and thus soften the cardboard did not work out). Before the bend, in addition to printing, a semicircular cut-out was made in the middle of the height of the case for easier gripping and removal of the plates with the book and the map. The plates for storing the book and the map were marked with a 14-point caption only on the spine (Figs. 27–31).

I was going to glue the map sheets to a thin cotton canvas. I ordered the required width of the canvas 160 cm with a length of 12 m from the company By Luci in Nové Hradý (Prague stores only offered a width of 140 cm). I cut the canvas, turned off the part and glued the top edge to the board with double-sided adhesive tape. The individual sheets were glued in full area with Kores glue, in strips, at a distance of 16 points (with the help of letter fillings). After the leaves had dried, I cut off the excess edges of the canvas and lightly rubbed the cutting edge against the shaking with glue (Fig. 32). After the accordion composition, the map acquired approximately the same size as the open book (Figs. 33–34). In this form, both printed matter were placed in plates and inserted into the case (Fig. 35).

Bibliografie

- ALTMAN, Lothar. *Lexikon malířství a grafiky*. Praha: Knižní klub, 2006. ISBN 80-242-1576-4.
- HOŠKOVÁ, Simeona. *Grafika – obrazová encyklopedie české grafiky*. Praha: Středočeská galerie a nakladatelství, 1993. ISBN 80-91559-0-1.
- KANDINSKY, Wassily. *O duchovnosti v umění*. Praha: Nakladatelství Triáda, 2009. ISBN 978-80-87256-08-4
- KOREN, Leonard. *Wabi-sabi pro umělce, designéry, básníky a filozofy*. Praha: K-A-F-K-A, 2016. ISBN 978-80-270-0082-1.
- KREJČA, Aleš. *Techniky grafického umenia*. Bratislava: Pallas, 1922. ISBN 80-7095-015-3.
- KUPKA, František. *Tvoření v umění výtvarném*. Praha: SVU Mánes, 1923. ISBN 80-86112-16-0.
- MARCO, Jindřich. *O grafice*. Praha: Mladá Fronta, 1981. ISBN 23-028-81.
- MICHÁLEK, Ondřej. *Magie otisku*. Praha: Barrister & Principal, 2016. ISBN 978-80-7485-098-1.
- PASTOUREAU, Michel. *Modrá - dějiny jedné barvy*. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-90-257-0886-6.
- PETŘÍČEK, Miroslav. *Myšlení obrazem: průvodce současným filosofickým myšlením pro středně nepokročilé*. Praha: Hermann & synové, 2009. ISBN 978-80-87054-18-5.
- PRIMUS, Zdenek. *Umění je abstrakce*. Praha: Kant, 2003. ISBN 80-86217-30-2.
- VÁCHAL, Josef. *Šumava umírající a romantická*. Praha a Litomyšl: Paseka, 2008. ISBN 978-80-7185-901-7.

Seznam příloh

Příloha 1

1. Předloha, kresba cca 640×480 cm
2. Náhled celku s rozkresem stran

Příloha 2

3. První maketa
4. Zkouška 1 – suchá jehla s materiálovým tiskem z výšky
5. Kopie stran 1 : 1 a zkouška 2 – linoryt s linořezem (struktura lina a dvě barevné varianty)

Příloha 3

6. Rozkres archu B2 s rozpisem stran (rub a líc) a rozkres archu B3

Příloha 4

7. Zrcadlově převrácená kopie dvoustrany a přenos kresby na lino
8. Předrytí kresby
9. Tisk první barvy (růžová)
10. Předřezání pruhů

Příloha 5

11. Linoryt a tisk druhé barvy (světlemodrá)

Příloha 6

12. Linoryt a tisk třetí barvy (modrá)

Příloha 7

13. Linoryt s linořezem a tisk čtvrté barvy (modročerná)

Příloha 8

14. Linořez a tisk páté barvy (oranžová)

Příloha 9

15. Vyjmuté části linorytů a tisk šesté barvy (béžová)

Příloha 10

16. Pracovní prostor s vyjmutými částmi linorytu a linořezu

Příloha 11

17. Zkoušky barev

18. Linořez a tisk ploch na archy určené pro knihu a pro mapu

Příloha 12

19. Vytištěné barevné plochy knižních dvoustran a mapy

Příloha 13

20. Sazba a tisk číslic

Příloha 14–16

21. 32 vytištěných archů

Příloha 17

22. Druhá maketa z vytištěných archů

Příloha 18

23. Sazba a tisk textu

Příloha 19

24. Textové tiskové formy

Příloha 20

25. Šitá vazba, pohled z vnější a vnitřní strany

Příloha 21

26. Ukázka knižních dvoustran

Příloha 22

27. Potisk desek a etue

28. Výsek

Příloha 23

29. Etue s výseky a výřezy

30. Rýhování a lepení

31. Dokončené knihařské zpracování – detail a celek

Příloha 24

32. Lepení a ořez mapy

33. Mapa, 236×160 cm

Příloha 25

34. Skládání mapy

Příloha 26–27

35. Komplet: kniha – 147 (po rozložení 297)×203 mm; mapa – 2360×1600 mm, po složení cca 297×203 mm; etue – 298×208×40 mm